

nosti k živení neb zaopatření. Klade tedy patrně důraz na povahu důvodu poskytnutí vůči třetí osobě. Avšak vycházejí jest z názorů shora šíře uvedených, a tu dochází se k témuž výsledku, že k platnosti smluv bylo zapotřebí zvláštní formy, již nebylo šetřeno. Nebyly-li smlouvy platny již proto, že postrádají potřebné formální náležitosti (zák. ze dne 25. července 1871 č. 76 ř. zák.), netřeba se dále ještě šířiti o tom, zda by obstála ústní úmluva z roku 1911 jako platná vedle písemní odstupní smlouvy s ohledem na tehdejší ustanovení Šu 887 obč. zák., či zda z obojí smlouvy možno pro žalobkyni vyvozovati určitá práva, jichž se žalobou pro sebe domáhá, s ohledem na to, že, jak na to poukazuje zvláště žalovaná v odpovědi na dovolání, nemůže »podobná řeč« (scilicet tvrzené ujednání) poznačena býti vůbec jako právně závazná smlouva pro nedostatek určitosti, co byla žalovaná povinna dětem T-ovým odstoupiti, za jakých podmínek a zvláště také zda sestra žalobkyně byla s druhou úmluvou srozuměna tak, že se měla vůbec svých práv a nároků na podíl podsedku vzdáti, a spokojiti se s tím, co na věně přijala od žalované aneb do jaké míry své původní nároky podržela.

Čís. 5647.

Zaručil-li se rukojmí za dluh vyrovnacího dlužníka z dodávky, objednané dlužníkem za vyrovnacího řízení bez odporu vyrovnacího správce, nejde o jednání přičící se Šu 47 vyr. ř. Rovněž nepřičí se Šu 47 vyr. ř., utvrdil-li rukojmí novou směnkou dřívější směnečné závazky, jimiž převzal ručení za dluhy vyrovnacího dlužníka, nebo byl-li kdo ručitelem za obchodní spojení s vyrovnacím dlužníkem vůbec a směnka byla jen výrazem této záruky.

(Rozh. ze dne 12. ledna 1925, Rv II 852/25.)

Proti směnečnému platebnímu příkazu namítla žalovaná mimo jiné, že směnka jest po rozumu Šu 47 vyr. ř. neplatná, poněvadž tvoří úplatu žalující firmě danou před přijetím návrhu na vyrovnání Augustina M-a (manžela žalované) za to, že žalující firma bude hlasovati pro tento návrh. Procesní soud první stolice směnečný platební příkaz zrušil, shledav tuto námitku opodstatněnou. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Žalovaná poskytla žalobkyni jakožto věřitelce dlužníka Augustina M-a během vyrovnacího řízení výhodu před ostatními věřiteli tím, že jí podepsala na nekrytou její pohledávku za dlužníkem směnku. Stalo se tak proto, by přiměla žalobkyni k hlasování pro přijetí vyrovnacího návrhu dlužníka. K tomu došlo na základě vyjednávání mezi stranami. Žalobkyně skutečně pro vyrovnání pak hlasovala celou svou pohledávkou. Dle ustanovení Šu 47 vyr. ř. takové úmluvy netoliko dlužníka, ale i jiných osob s věřitelem, jsou neplatnými.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvnímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Nižší soudy zjistily, že žalovaná na žádost žalující firmy za tím účelem, by tato ve vyrovnávacím řízení jejího manžela Augustina M-a hlasovala pro přijetí návrhu vyrovnávacího, před vyrovnávacím rokem podepsala žalobkyni spornou směnku, která měla sloužiti k zajištění zbytku pohledávky žalující firmy proti Augustinu M-ovi. Právem žalobkyně vytýká, že toto zjištění, jímž dovolací soud ovšem jest vázán, ještě nestačí pro úsudek, že šlo o úmluvu, neplatnou dle Šu 47 vyr. ř. Úmluva byla by neplatnou jen tehdy, kdyby jí byla žalobkyni poskytnuta bývala zvláštní výhoda, t. j. kdyby jí byla porušena bývala zásada stejného nakládání se všemi věřiteli, zakazující způsobem velícím, by se nikomu z věřitelů nedostalo prospěchu, jehož ostatní nemají, leda že by vyrovnávací řád sám připouštěl výjimku. Nelze pochybovati, že, kdyby se žalovaná, podepsavši směnku a převzavši tím závazek směnečný, byla bez podkladu právního, vzniknuvšího již před zahájením řízení vyrovnávacího, zaručila za dluh svého manžela — vyrovnávacího dlužníka, — pocházející z doby před zavedením vyrovnávacího řízení, bylo by se tím žalobkyni dostalo neoprávněné, proto zakázané a neplatné výhody před ostatními věřiteli. Vždyť by takto žalobkyně mohla žádati nejen od dlužníka kvotu vyrovnací, nýbrž i od směnečné ručitelky zbytek pohledávky, tedy od obou dohromady celou pohledávku, kdežto by se ostatní věřitelé musili spokojiti kvotou vyrovnací. Ale nižší soudy si nepovšimly tvrzení žalobkyně, že pohledávka, za kterou se žalovaná směnečně zaručila, vznikla teprve po zavedení řízení vyrovnávacího (28. září 1924), totiž z dodávky uhlí, které dlužník objednal dne 30. října 1924 a žalobkyně teprve po tomto dni mu odevzdala. V té příčině se žalobkyně při roku ze dne 26. září 1925 odvolala na dopis ze dne 30. října 1924, a obsah tohoto dopisu, v němž se skutečně děje zmínka o tvrzené objednávce uhlí ze dne 30. října 1924, stal se takto částí přednesu žalující strany. Není tedy oprávněna výtká žalované, že příslušné tvrzení žalobkyně v odvolacím spise bylo nedovolenou novotou. Neprávem pak dovolací soud pokládal tvrzenou skutečnost za bezvýznamnou, — naopak skutečnost ta může míti význam pro spor rozhodující. Dle Šu 8 (2) vyr. ř. nepotřebuje dlužník po zavedení řízení vyrovnávacího souhlasu vyrovnávacího správce k právnímu jednání, které náleží k obyčejnému provozování obchodu, a musí takového jednání zanechat jen tehdy, když vyrovnávací správce tomu odporuje; dle Šu 10 (4) vyr. ř. pak nejsou vyrovnávacím řízením dotčeny pohledávky z právních jednání dlužníkových, která mu jsou dovolena k dalšímu vedení obchodu. Objednal-li tedy dlužník Augustin M. po zavedení vyrovnávacího řízení bez odporu vyrovnávacího správce u žalobkyně uhlí k dalšímu provozování své živnosti, nepodléhala pohledávka žalobkyně z dodávky tohoto uhlí vyrovnávacímu řízení a byl dlužník povinen, zaplatiti ji žalobkyni celou, nikoli jen vyrovnávací kvotu, na ni vypadající. Jestliže se pak žalovaná, podepsavši spornou směnku, zaručila za tento, vyrovnávacím řízením nedotčený dluh svého manžela, nebylo by lze tvrditi, že se žalobkyni na úkor ostatních věřitelů dostalo výhody nedovolené, a nebylo by lze

použití ustanovení Šu 47 vyr. ř. na zažalovanou směnečnou pohledávku. V těch směrech však nižší soudy, vycházejíce z mylného názoru právního, nezjistily ničeho, co by mohlo býti podkladem pro správné vyřešení otázky, o kterou jde. Neboť ani zjištění prvního soudu, že žalovaná »do té doby«, t. j. do podpisu sporné směnky nevzala na sebe žádného závazku za částku 5709 Kč 06 h; ani skutečnost, že v sumě 15.709 Kč 06 h, kterou žalobkyně dne 5. listopadu 1924 přihlásila k vyrovnávacímu řízení, byla snad zahrnuta ona částka 5709 Kč 06 h; ani konečně zjištění, že žalobkyně vymáhala zvláštní žalobou C II 346/25 na obou manželech peníz 3883 Kč 90 h za uhlí, dodané jimi dne 4. prosince 1924, 20. února 1925 a 26. února 1925; o sobě by nevylučovaly, že pohledávka 5709 Kč 06 h vznikla v říjnu 1924 po zavedení řízení vyrovnávacího a že se zažalovaná směnka vztahuje právě k příslušnému dluhu Augustina M-a, vzešedšímu po zahájení řízení vyrovnávacího dle Šu 8 (2) vyr. ř. Dovolací soud není tudíž pro nedostatek potřebného podkladu skutkového s to, by ihned ve věci samé rozhodl, a proto jest již z těchto úvah třeba, by řízení bylo doplněno. V rozporu s tvrzením, že směnečná pohledávka vznikla teprve objednávkou a dodávkou uhlí pro závod vyrovnávacího dlužníka po zavedení řízení vyrovnávacího, jest ovšem přednes žalobkyně, učiněný při roku ze dne 3. října 1925 v ten rozum, že »zažalovaná směnka tvoří také co se její hodnoty týče výslednici z nedoplatek směnek dřívějších, které žalovaná strana podala u žalující firmy«, pokud tím snad bylo míněno, že zažalovaná směnka jest směnkou prolongační, tedy směnkou, kterou měla býti prodloužena dřívější již směnečná záruka žalované za starší, před zavedením vyrovnávacího řízení vzniklý dluh jejího manžela. Tento rozpor nutno ovšem vysvětliti, a na žalobkyni bude, aby přesně prohlásila, na kterém z obou tvrzení — navzájem se vylučujících — trvá. Kdyby se rozhodla pro tvrzení posléze naznačené, mohl by i příslušný přednes skutkový a důkazní míti význam pro spor rozhodující. Neboť kdyby byla sporná směnka bývala jen novým utvrzením směnečné záruky, žalovanou již dříve za dluhy jejího manžela, ať již zvlášť nebo povšechně převzaté, nebylo by ani v tom lze spatřovati ničeho, co by se přičilo předpisům Šu 47 vyr. ř. Stejně by tomu bylo i tehdy, kdyby bylo správným tvrzení žalobkyně, že žalovaná byla ručitelkou za obchodní spojení s Augustinem M-em vůbec a žalovaná směnka byla jen výrazem této záruky, či, jak žalobkyně uvedla při roku ze dne 3. října 1925, zažalovaná směnka byla »pouze formálním zpečetěním dříve již učiněných ústních prohlášení záručních«. V těch směrech se strany a nižší soudy odkazují na rozhodnutí čís. 2629 a 4416 sb. n. s., v nichž tento názor podrobně byl odůvodněn. Pouhá skutečnost, že snad žalovaná za obchodního spojení Augustina M-a se žalobkyní podepisovala žalobkyni jiné směnky, a důkazy o tom nabízené, nemají ovšem významu rozhodného. Ale důkazy, nabízené pro tvrzení, že »zažalovaná směnka tvoří také co se její hodnoty týče výslednici z nedoplatek směnek dřívějších, které žalovaná strana podala u žalující firmy«, pokud se týče, že zažalovaná směnka byla »pouze formálním zpečetěním dříve již učiněných ústních prohlášení záručních«, mohou po případě býti rozhodny; také

v tom směru nelze tudíž souhlasiti se soudem odvolacím, který neuznal za odůvodněnu výtku neúplnosti řízení, v té příčině vznesenou.

Čís. 5648.

Pro nárok majitele zabraného majetku proti bývalým pachtýřům na náhradu na základě jich závazku z pachtovní smlouvy, že vrátí při skončení pachtu stejné množství převzatého obilí, plodin a píce, a že odevzdají pozemky s tímž podzimním nebo jarním obděláním a v témž stavu zpracování, jest jednati pořadem práva a to na soudě příslušném podle §u 49 čís. 5 j. n.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1926, R I 1041/25.)

Žalobou, zadanou na okresním soudě (§ 49 čís. 5 j. n.), domáhal se žalobce zaplacení 105.017 Kč a 145.812 Kč 10 h jako náhrady škody, vzniklé mu prý nesplněním povinnosti žalovaných jako pachtýřů dvorů K. a Č. podle pachtovní smlouvy ze dne 17. března 1922, Státním pozemkovým úřadem schválené, pokud se týče nevrácením předmětu pachtu ve stavu, ve smlouvě té ujednaném. Soud prvé stolice k námitkám nepřipustnosti pořadu práva, věcné a místní nepřislušnosti žalobu odmítl, rekursní soud námitky zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatelé napadají usnesení rekursního soudu jen potud, pokud tento ohledně částky 250.829 Kč 10 h na rozdíl od soudu prvé stolice uznal přípustnost pořadu práva a místní a věcnou příslušnost dovolaného okresního soudu k projednání sporu o této části žalobního nároku, a hledí, s poukazem na §§ 43, 44 a 46, 53 až 58 náhradového zákona čís. 329/20 a 220/22 dovoditi, že tato právní věc, v níž prý jde žalobci pouze o náhradu za mrtvý inventář, za obdělání a osetí propachtovaných pozemků zabraného statku nepatří na pořad práva, ježto při převzetí zabraného statku státem mohl žalobce jako vlastník tohoto majetku žádati náhradu jen od státu a nikoliv od pachtýře, s nímž převzetím zabraného majetku byl smluvní poměr zrušen a od něhož vlastník důsledkem toho nemůže požadovati další plnění ze smlouvy pachtovní, o náhradě takové však jen pořadem řízení nesporného může býti rozhodováno. Stěžovatelům nelze dáti za pravdu. Pro posouzení žalobního nároku jsou s hlediska příslušnosti směrodatny jen údaje žaloby (§ 41 j. n.). Dle žaloby nedomáhá se žalobce náhrady za mrtvý inventář, obsetí a obdělání pozemků na státu po rozumu §§ 12 zákona záborového a 53 až 58 zákona náhradového, v kterýchžto případech se obecná cena převzatého zařízení určuje soudním odhadem. Žalobce domáhá se naopak náhrady této na žalovaných jako bývalých svých pachtýřích na základě jejich závazku z pachtovní smlouvy, dle něhož mu mají při skončení pachtu vrátiti stejné množství převzatého obilí, plodin a píce.